



Media Literacy of Rajabhat University Students in the 21st Century

Sunan Siphai¹, Jirattikorn Siphai², Terdsak Suphandee³ and Nilrat Kota⁴

1, 2, 3, 4 Faculty of Education and Human Development, Chaiyaphum Rajabhat University, Chaiyaphum, Thailand

¹E-Mail: er2_sunan@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6847-1103>

²E-Mail: mrpeemo@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-9547-450X>

³E-Mail: terdsakspd@hotmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-0286-6034>

⁴E-Mail: noinin41@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8118-5064>

Received 14/04/2025

Revised 21/04/2025

Accepted 30/04/2025

Abstract

Background and Aims: Amidst the wave of globalization, social media has become increasingly popular as a medium for communication and as an alternative channel for accessing information. This includes news, daily events, knowledge, useful information, philosophy, quotes, as well as marketing content such as advertisements, public relations, and sales promotions. Every media user can now be a media owner and rapidly disseminate content. The objective of this research is to study media literacy and analyze media literacy profile groups of Rajabhat University students in the 21st century.

Methodology: The research was conducted in two phases. Phase 1 aimed to study media literacy, and Phase 2 aimed to analyze media literacy profile groups. The sample group consisted of 1,157 students from Rajabhat University, selected through multi-stage random sampling. The research instrument was a 5-point Likert scale questionnaire. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) ranged from 0.55 to 1.00. Structural validity values included Chi-square = 838.988, degrees of freedom = 836, p-value = 0.4644, CFI = 1.000, TLI = 1.000, RMSEA = 0.002, SRMR = 0.014, and Chi-square/df = 1.003. Statistical methods used included mean, percentage, and Latent Profile Analysis.

Results: (1) The overall media literacy of Rajabhat University students was at a high level across all components. (2) The model with three groups had the highest classification accuracy (Entropy = 0.952). The model with three groups had the following values: likelihood = -2399.973, AIC = 4843.945, BIC = 4955.124, ABIC = 4885.245, Entropy = 0.952.

Conclusion: The results show that students at Rajabhat University are highly proficient in media literacy. Furthermore, the three-group model's high entropy and ideal statistical values indicated that it had the best fit and classification accuracy.

Keywords: Media Literacy; Latent Profile Analysis



การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21

สุนันท์ สีพาย, จิรัฐติกร สีพาย, เทตศักดิ์ สุพันธ์ และนิลรัตน์ โคตะ

อาจารย์ประจำ คณะครุศาสตร์และการพัฒนามนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์สื่อสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในฐานะสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารและสื่อทางเลือกในการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ไม่ว่าจะเป็นข่าว สถานการณ์ประจำวัน ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสารประโยชน์ ประชญา คำคม รวมถึงข้อมูลทางการตลาด ทั้งโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย ผู้ใช้สื่อทุกคนสามารถเป็นเจ้าของสื่อและสร้างการแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อและเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21

ระเบียบวิธีการวิจัย: ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะคือระยะที่ 1 เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ ระยะที่ 2 เป็นการดำเนินการวิจัยเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 1,157 คนได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.55-1.00 และมีค่าความตรงเชิงโครงสร้าง ได้แก่ χ^2 มีค่า 838.988 df มีค่า 836 p-value มีค่า 0.4644 CFI มีค่า 1.000 TLI มีค่า 1.000 RMSEA มีค่า 0.002 SRMR มีค่า 0.014 และค่า χ^2/df มีค่า 1.003 สถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และการวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์

ผลการวิจัย: 1) การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบ 2) ค่าความน่าจะเป็นที่จำแนกผลได้ถูกต้อง (Entropy) เหมาะสมสูงสุด คือโมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 3 กลุ่ม โมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 3 กลุ่ม (likelihood = -2399.973, AIC = 4843.945, BIC = 4955.124, ABIC = 4885.245, Entropy = 0.952)

สรุปผล: ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏมีความสามารถด้านความรู้ด้านสื่อสูง นอกจากนี้ เอนโทรปีสูงและค่าสถิติที่เหมาะสมของแบบจำลองสามกลุ่มยังแสดงให้เห็นว่าแบบจำลองดังกล่าวมีความเหมาะสมและความแม่นยำในการจำแนกประเภทที่ดีที่สุด

คำสำคัญ: การรู้เท่าทันสื่อ; การวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์

บทนำ

เนื่องจากโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ สื่อสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก ซึ่งผู้ใช้สื่อทุกคนสามารถเป็นเจ้าของสื่อและสร้างการแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การส่งต่อข้อมูลและการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างอิสระ จึงอาจเสี่ยงต่อการละเมิดกฎหมาย สิทธิความเป็นส่วนตัว และอาจถูกโน้มนำความคิด หรือการมอมเมาให้หลงเชื่อหรือสร้างค่านิยมการบริโภคนิยมหรือวัฒนธรรมใหม่ที่ขัดต่อหลักศีลธรรม จรรยาที่เป็นอยู่ ดังนั้น การขาดวิจารณญาณในการวิเคราะห์ หรือขาดการทำความเข้าใจต่อสื่อสาร อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ความคิดและการกระทำทั้งต่อตัวผู้ใช้อ้างอิงและต่อสังคม (กฤษณพร ประสิทธิ์วิเศษ, 2560)

ประกอบกับในยุคสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบัน บทบาทของผู้ใช้สื่อ (User Generate Content : UGC) ได้เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ส่งสารและผู้รับสารกลายเป็นทั้งผู้สร้างและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน จึงต้องให้ความสำคัญกับผู้ใช้อย่างมากขึ้น และการที่สื่อมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่ม Gen Y คือกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด ทั้งนี้จากรายงานการวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ระบุว่า กลุ่มที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มวัยรุ่นและมีพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะของการไม่รู้ทันสื่อและก่อให้เกิดปัญหาของสังคม ซึ่งนายแพทย์อภิชาติ จริยาวิลาศ จิตแพทย์โรงพยาบาลศรีธัญญา กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหานี้ว่า เพื่อป้องกันปัญหาที่ตามมา ควรระวังบุคคลที่จะสื่อสารด้วย เพราะอาจจะมีอาชญากรรมแฝงตัว และไม่ควรหมกมุ่นในการใช้สื่อมากเกินไป สิ่งที่เราสามารถทำได้ในการป้องกันภัยที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ คือการรู้เท่าทันสื่อ โดยต้องเข้าใจสภาพของสื่อออนไลน์ว่าเป็นสังคมที่มีทั้งพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ เรียนรู้การสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์บนโลกออนไลน์กับชีวิตจริงว่า ความรอบคอบและมีสติทุกครั้งในการสื่อสารและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บนโลกออนไลน์ คือวิธีป้องกันภัยร้ายได้อย่างดี (นิวส์ 108, 2558 ; อ้างถึงใน กฤษณพร ประสิทธิ์วิเศษ, 2560) เพราะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์นั้นผู้ใช้สื่อต้องทำความเข้าใจต่อการใช้งานในภาพจริงอย่างมีสติ ไม่ว่าผู้ใช้จะอยู่ในสถานภาพใดของผู้รับสารที่กำลังรับเนื้อหาต่าง ๆ ทั้งข้อความ ภาพ เสียง วิดีทัศน์ ต้องมีสติระลึกรู้เสมอว่ากำลังรับสารจากใคร เนื้อสารมีความหมายอย่างไร เนื้อหาและผู้ส่งสารนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ ผู้ส่งสารมีจุดประสงค์ใดในการสื่อสารนั้น ต้องการให้ใครได้รับสารบ้างและมุ่งหวังสิ่งใดจากที่ผู้ได้รับสารเหล่านั้น ในขณะที่เดียวกันต้องรู้ทันตนเองว่า เราจะมีปฏิกริยาอย่างไรต่อข้อมูลที่ได้รับ เรารู้สึกอะไร คิดอย่างไร และจะทำการอย่างไรกับข้อมูลเหล่านั้นอย่างมีสติ เมื่อเราได้วิเคราะห์และประเมินข้อมูลข่าวสารในสื่อสังคมออนไลน์อย่างรอบคอบแล้ว เราจะมีคำตอบที่ดีต่อการกระทำของตนเองว่าเราเข้าใจที่ไปที่มาของข้อมูลเหล่านั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ เราจะแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลเหล่านั้นอย่างไร เรารับรู้ผลกระทบที่อาจตามมาและพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลกระทบเหล่านั้นแล้วใช่หรือไม่ (นิธิตา วิวัฒน์พานิชย์, 2558)

ซึ่งการใช้สื่อสังคมออนไลน์ยังส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษา จากการศึกษาของ Kim & Yang (2022) พบว่านักศึกษาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เกิน 5 ชั่วโมงต่อวัน มีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านการจดจ่อกับการเรียน การบริหารเวลา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา นอกจากนี้ยังพบความเสี่ยงด้านความปลอดภัยและการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น การแชร์ข้อมูลส่วนตัว การตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพออนไลน์ รวมถึงผลกระทบต่อสุขภาพจิตจากการเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ภาวะซึมเศร้า ความวิตกกังวล และความเครียด มหาวิทยาลัยราชภัฏในฐานะสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีพันธกิจสำคัญในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่มาจากชุมชนท้องถิ่น และจะกลับไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นของตน การมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงไม่เพียงเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเอง แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในวงกว้างภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว โดยได้กำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ เช่น การบรรจุเนื้อหาการเรียนการสอนรู้เท่าทันสื่อในหลักสูตรการศึกษา การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การรู้เท่าทันสื่อ และการสนับสนุนการวิจัยด้านการรู้เท่าทันสื่อ อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยังมีจำกัด โดยเฉพาะการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่เหมาะสมกับ

บริบทเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ งานวิจัยที่ผ่านมาส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อในภาพรวม (พนม คลี่ฉายา, 2563) หรือในบริบทของมหาวิทยาลัยทั่วไป (วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล, 2561) แต่ยังคงขาดการศึกษาที่คำนึงถึงลักษณะเฉพาะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีความหลากหลายทั้งในด้านภูมิหลัง บริบททางสังคม และความพร้อมในการเข้าถึงเทคโนโลยี การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สามารถประเมินและส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาสร้างภูมิคุ้มกันให้เด็กและเยาวชนได้เผชิญหน้ากับสื่ออย่างรู้เท่าทัน และมีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสคิดวิเคราะห์ สร้างการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ให้เกิดการรู้ทันสื่อ (Media Literacy) ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการรู้เท่าทันสื่อและวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 นำไปสู่ส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21
2. เพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21

การทบทวนวรรณกรรม

1. นิยามของการรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy)

รักจิต มั่นพลศรี (2547) ได้ให้ความหมายของการรู้เท่าทันสื่อว่าเป็นทักษะ ความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง ตีความ วิเคราะห์ วิพากษ์ ตัดสินและประเมินค่าข้อมูลข่าวสารที่สื่อนำเสนอ

จินตนา ตันตวรรณนทร์ (2550) กล่าวว่า การรู้เท่าทันสื่อ หมายถึง การที่ผู้รับสื่อมีทักษะการคิด วิจารณญาณโดยสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ ประเมินสิ่งที่ได้รับการสื่อได้โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ ตระหนักถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคม รู้จักเลือกรับสื่ออย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ชุมชนและสังคม

2. ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

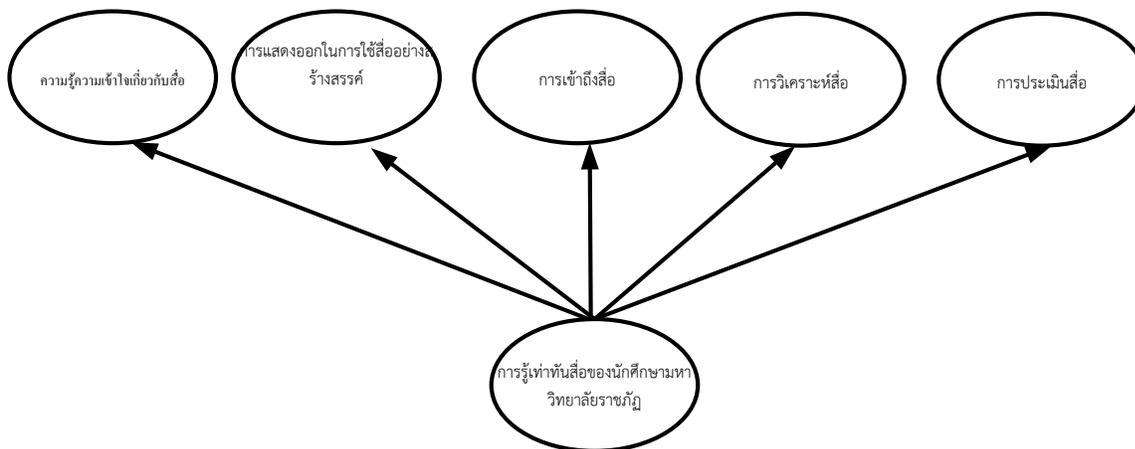
เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ (2566) แบ่งประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ตามลักษณะจุดเด่นของเว็บไซต์ดังต่อไปนี้

1. ประเภท Publishing เป็น Blog และเว็บประเภทเนื้อหา (Content) เช่น Blogger, Wordpress, Bloggang, Exteen เป็นต้น ซึ่งในแต่ละเว็บบล็อกก็จะมีกรแยกย่อยเนื้อหาออกเป็นหมวดต่าง ๆ ตามความสนใจ เช่น Oknation.net ที่ให้ทุกคนเป็นนักข่าวได้ด้วยการเขียน Blog นำเสนอข่าวต่าง ๆ Blognone.com นำเสนอข่าวในแวดวงไอที Keng.com เป็น Blog แนะนำ Portable ที่น่าสนใจ เป็นต้น
2. ประเภท Community หรือเครือข่ายสังคมที่ช่วยสร้างเครือข่ายเพื่อนเก่าและหาเพื่อนใหม่ สามารถส่งข้อความแลกเปลี่ยนความสนใจซึ่งกันและกัน เช่น Facebook, Hi5 และ Myspace เป็นต้น
3. ประเภท Media มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวิดีโอ ภาพยนตร์ เพลง เช่น Youtube, Ustream tv, Yahoo Video, Doucore.tv, Dailymotion, Thaitube in th, Veoh, Netfix, Imeem เป็นต้น

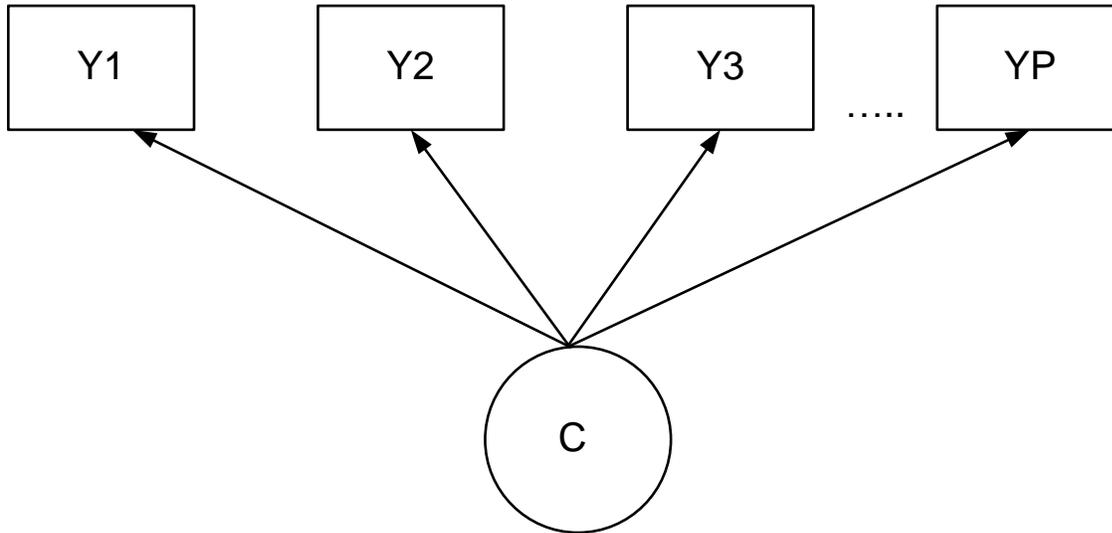
4. ประเภท Games เกมออนไลน์ที่สามารถสร้างตัวแทนในโลกเสมือนจริงใช้ชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ ติดต่อกับสื่อสาร ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น Second Life, World watCratt, Audition เป็นต้น
5. ประเภท Photo Management เว็บฝากรูปออนไลน์ที่ช่วยจัดการภาพถ่ายจากกล้องดิจิทัล และสามารถแบ่งปันรูปภาพ หรือจะเปิดขายภาพก็ได้ เช่น Photobucler, Flickr, Zoommr, Photoshop Express, Glowfoto เป็นต้น
6. ประเภท Business/Commerce เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อธุรกิจซื้อ-ขาย ประมูลสินค้าออนไลน์ เช่น Amazon, eBay, PayPal, Pramool เป็นต้น
7. ประเภท Data/Knowledge แหล่งข้อมูลความรู้ เช่น Wikipedia, Zickr เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในยุคสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบัน บทบาทของผู้ใช้สื่อ (User Generate Content : UGC) ได้เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ส่งสารและผู้รับสารกลายเป็นทั้งผู้สร้างและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน ถ้าหากผู้ใช้สื่อการขาดวิจระญาณในการวิเคราะห์ หรือขาดการทำความเข้าใจต่อสื่อสาร อาจส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิต ความคิดและการกระทำ ทั้งต่อตัวผู้ใช้เองและต่อสังคม ดังนั้นการพัฒนาให้นักศึกษาเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อเพื่อให้นักศึกษาเป็นผู้รับสื่อที่มีทักษะการคิดวิจระญาณโดยสามารถเข้าใจ วิเคราะห์ ตีความ ประเมินสิ่งที่ได้รับการสื่อได้โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อ ตระหนักถึงผลกระทบของสื่อที่มีต่อบุคคลและสังคม รู้จักเลือกรับสื่ออย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคม ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงประเด็นปัญหาและความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ จึงได้ทำการศึกษารู้อเท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ และ ทำการวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ตามองค์ประกอบของการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังภาพประกอบ 1-2



ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ



ภาพประกอบ 2

โมเดลตามสมมุติฐานการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์ตามองค์ประกอบการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาสำหรับศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 1,157 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวน 9 คน เพื่อประเมินด้านความเที่ยงตรง (IOC) ของตัวบ่งชี้ พบว่า มีค่าความตรงตั้งแต่ 0.55-1.00 ทุกข้อ และมีความตรงเชิงโครงสร้าง ได้แก่ χ^2 มีค่า 838.988 df มีค่า 836 p -value มีค่า 0.4644 CFI มีค่า 1.000 TLI มีค่า 1.000 RMSEA มีค่า 0.002 SRMR มีค่า 0.014 และค่า χ^2 / df มีค่า 1.003 ดังรายละเอียดในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second order Confirmatory Factor Analysis) องค์ประกอบความรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ในศตวรรษที่ 21 ของแต่ละองค์ประกอบ

| องค์ประกอบ | น้ำหนัก องค์ประกอบ (b) | ค่าน้ำหนัก องค์ประกอบ มาตรฐาน(β) | SE | Z | R ² |
|--|------------------------------|--|-------|---------|----------------|
| ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ(A) | 1.000** | 0.891** | 0.008 | 112.806 | 0.794 |
| การแสดงออกในการใช้สื่อ อย่างสร้างสรรค์ (B) | 1.195** | 0.954** | 0.005 | 204.074 | 0.911 |
| การเข้าถึงสื่อ(C) | 1.105** | 0.891** | 0.011 | 81.191 | 0.795 |
| การวิเคราะห์สื่อ(D) | 1.276** | 0.994** | 0.005 | 198.423 | 0.987 |
| การประเมินสื่อ(E) | 1.150** | 0.958** | 0.006 | 160.894 | 0.918 |

ตาราง 2 ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงโมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Section order Confirmatory Factor Analysis) การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21

| ตัวแปรแฝง | χ^2 | df | χ^2 /df | p-value | CFI | TLI | RMSEA | SRMR |
|-----------|----------|-----|--------------|---------|-------|-------|-------|-------|
| MI | 838.988 | 836 | 1.003 | 0.4644 | 1.000 | 1.000 | 0.002 | 0.014 |

การดำเนินการวิจัย การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏตามตัวบ่งชี้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ในแต่ละองค์ประกอบ ของแต่ละสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 2 ดำเนินการวิจัยเพื่อวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยใช้โปรแกรม Mplus Version 7.2 โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้ (Webel, 1996; Muthén & Muthén, 2009)

ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาโมเดลการวิเคราะห์กลุ่มโปรไฟล์ โดยใช้ผลที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดรายละเอียด และดำเนินการตรวจสอบข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินค่าพารามิเตอร์ในโมเดล เมื่อกำหนดให้มีจำนวนกลุ่มโปรไฟล์ เป็น 2, 3, 4, ..., k กลุ่ม ซึ่งโปรแกรมจะทำการวิเคราะห์ตามจำนวนกลุ่มโปรไฟล์ ที่กำหนดตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เพื่อทดสอบความกลมกลืนของการวิเคราะห์กลุ่มแฝงโปรไฟล์ กับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ประเมินค่าความน่าจะเป็นของตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวของหน่วยตัวอย่างว่าควรอยู่ในกลุ่มใด

3. ตรวจสอบรูปแบบของตัวแปรหรือพฤติกรรมของหน่วยตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม โดยดู ความสอดคล้องของความน่าจะเป็นในแต่ละรูปแบบ

4. หาค่าความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (Mean Probability of Class Memberships)

5. ประเมินว่าแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างไร (Evaluating Group Differences) และมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไร

ขั้นตอนที่ 4 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ที่ได้จากขั้นตอนที่ 3 ว่าโมเดลที่มีความเหมาะสมที่สุดมีจำนวนกลุ่มเป็นเท่าใด โดยสามารถพิจารณาความกลมกลืนของโมเดลในการวิเคราะห์กลุ่มแฝงได้จากดัชนี AIC, BIC และ ABIC กล่าวคือ ถ้าค่าสถิติเหล่านี้มีค่าน้อยหรือเข้าใกล้ศูนย์แสดงว่าเป็นโมเดลที่มีความเหมาะสมที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอผลการวิเคราะห์ และแปลความหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ระยะเวลาที่ 1 ผู้วิจัยใช้สถิติพื้นฐาน คือการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ จากแบบสอบถามการรู้เท่าทันสื่อ

2. ระยะเวลาที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์การรู้เท่าทันสื่อโดยใช้โปรแกรม Mplus Version 7.2

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า ในภาพรวมนักศึกษาที่มีการรู้เท่าทันสื่อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 3 การเข้าถึงสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.644 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 การประเมินสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.614 องค์ประกอบที่ 2 การแสดงออกในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.607 องค์ประกอบที่ 4 การวิเคราะห์สื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.611 องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ มีค่าเฉลี่ย 4.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.582 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์ (Latent Profile Analysis) การรู้เท่าทันสื่อ ได้ผลการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์รวม 5 โมเดล มีจำนวนกลุ่มในแต่ละโมเดลเป็น 2, 3, 4, 5 และ 6 กลุ่ม ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าความน่าจะเป็นที่จำแนกผลได้ถูกต้อง (Entropy) เหมาะสมสูงสุดคือโมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 3 กลุ่ม โมเดลที่มีจำนวนกลุ่ม 3 กลุ่มที่มีค่า Entropy สูงสุด (likelihood = -2399.973, AIC = 4843.945, BIC = 4955.124, ABIC = 4885.245, Entropy = 0.952) ผลการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์ดังนี้

ในกลุ่มโพรไฟล์กลุ่มที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกับความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (0.980) จะสามารถจำแนกกลุ่มโพรไฟล์ตามตัวบ่งชี้ได้ 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัว โดยองค์ประกอบที่ 3 การเข้าถึงสื่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.261) จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 1 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ มีค่าเฉลี่ย (3.242) องค์ประกอบที่ 5 การประเมินสื่อ มีค่าเฉลี่ย (3.172) องค์ประกอบที่ 4 การวิเคราะห์สื่อ มีค่าเฉลี่ย (3.158) และองค์ประกอบที่ 2 การแสดงออกในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย (3.142) ตามลำดับ ในกลุ่มโพรไฟล์กลุ่มที่ 1 จึงเป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ในระดับน้อย

ในกลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกับความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (0.979) จะสามารถจำแนกกลุ่มโปรไฟล์ตามตัวบ่งชี้ได้ 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัว โดยองค์ประกอบที่ 3 การเข้าถึงสื่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.223) จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 2 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 การประเมินสื่อ มีค่าเฉลี่ย (4.089**) องค์ประกอบที่ 2 การแสดงออกในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย (4.034) องค์ประกอบที่ 4 การวิเคราะห์สื่อ มีค่าเฉลี่ย (4.026) และองค์ประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ มีค่าเฉลี่ย (3.945) ตามลำดับ ในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จึงเป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ในระดับน้อย แต่สูงกว่าในกลุ่มที่ 1 ดังนั้นในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จึงเป็นกลุ่มที่มีทักษะด้านการสื่อสารของบัณฑิตศตวรรษที่ 21 ในระดับปานกลาง

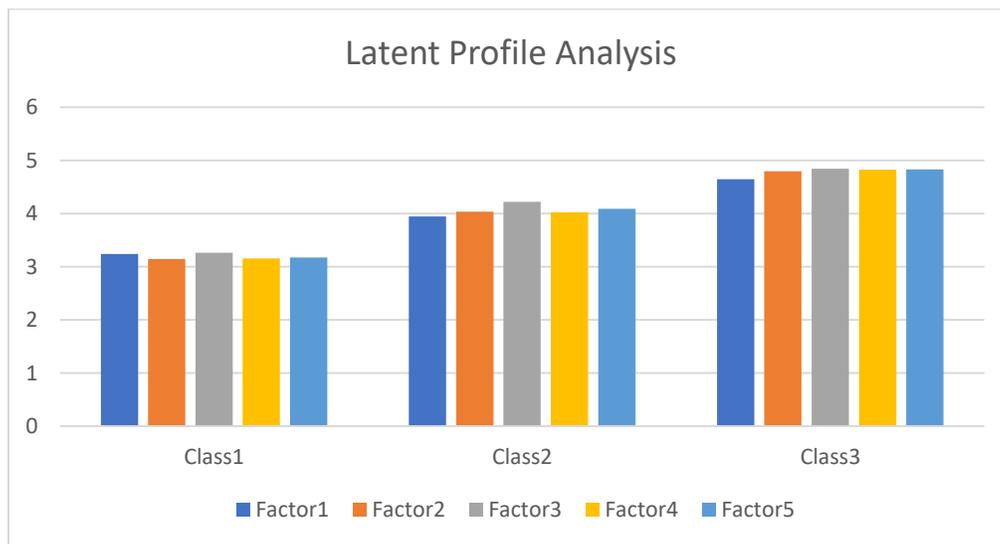
ในกลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกับความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม (0.974) จะสามารถจำแนกกลุ่มโปรไฟล์ตามตัวบ่งชี้ได้ 1 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัว โดยองค์ประกอบที่ 3 การเข้าถึงสื่อ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (4.845) จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญสุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 3 รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 5 การประเมินสื่อ มีค่าเฉลี่ย (4.834) องค์ประกอบที่ 4 การวิเคราะห์สื่อ มีค่าเฉลี่ย (4.823) องค์ประกอบที่ 2 การแสดงออกในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย (4.797) และองค์ประกอบที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ มีค่าเฉลี่ย (4.645) ตามลำดับ ในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 3 จึงเป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ทุกตัวในกลุ่มโปรไฟล์ทั้ง 3 กลุ่มพบว่า กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 3 มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทุกตัวบ่งชี้ (กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 62.84% - 65.22% กลุ่มโปรไฟล์ กลุ่มที่ 2 มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 78.90% - 84.46% กลุ่มโปรไฟล์ที่ 3 ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 92.90% - 96.90% นั่นคือทุกองค์ประกอบสามารถจำแนกนักศึกษาตามกลุ่มโปรไฟล์ (Latent Profile Analysis) การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาได้อย่างชัดเจน โดยกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 จำนวน 163 คน กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 2 จำนวน 578 คน กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 3 จำนวน 416 คน ตัวบ่งชี้ที่สำคัญของกลุ่มโปรไฟล์ทั้ง 3 กลุ่มคือ องค์ประกอบที่ 3 การเข้าถึงสื่อ และนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มโปรไฟล์ที่ 2 นั่นคือนักศึกษามีการเข้าถึงสื่ออยู่ในระดับปานกลาง ดังตาราง 3 และภาพประกอบ 3-5

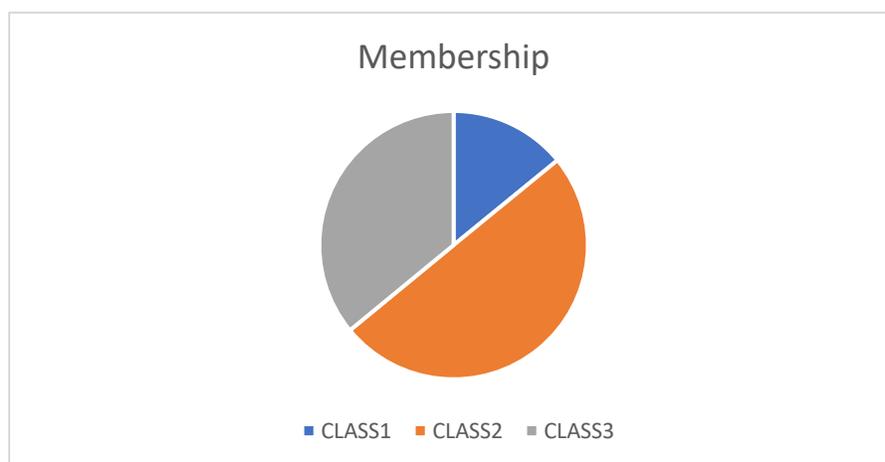
ตาราง 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มโปรไฟล์ (Latent Profile Analysis) การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา

| องค์ประกอบ | Class 1 | | | Class 2 | | | Class 3 | | |
|---------------------------------------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|
| | Mean | S.E. | % | Mean | S.E. | % | Mean | S.E. | % |
| ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อ | 3.242** | 0.033 | 64.84 | 3.945** | 0.018 | 78.90 | 4.645** | 0.022 | 92.90 |
| การแสดงออกในการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ | 3.142** | 0.030 | 62.84 | 4.034** | 0.017 | 80.68 | 4.797** | 0.018 | 95.94 |
| การเข้าถึงสื่อ | 3.261** | 0.046 | 65.22 | 4.223** | 0.023 | 84.46 | 4.845** | 0.016 | 96.90 |
| การวิเคราะห์สื่อ | 3.158** | 0.031 | 63.16 | 4.026** | 0.017 | 80.52 | 4.823** | 0.016 | 96.46 |

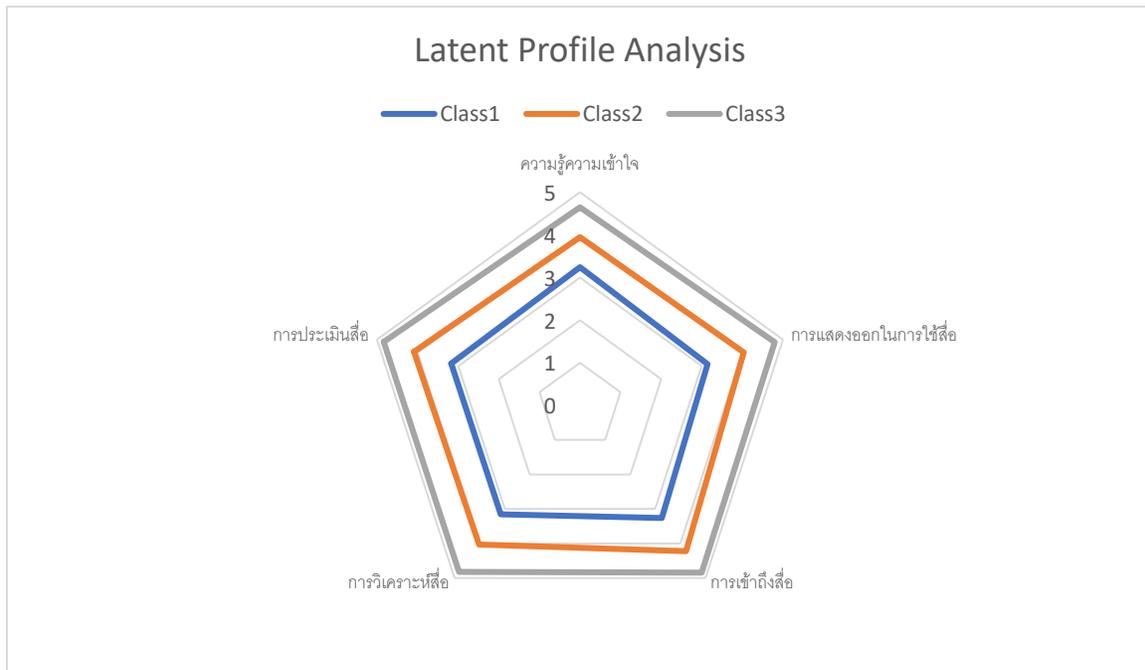
| องค์ประกอบ | Class 1 | | | Class 2 | | | Class 3 | | |
|----------------------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|---------|-------|-------|
| | Mean | S.E. | % | Mean | S.E. | % | Mean | S.E. | % |
| การประเมินสื่อ | 3.172** | 0.038 | 63.44 | 4.089** | 0.018 | 81.78 | 4.834** | 0.015 | 96.68 |
| จำนวน (count) | 163 | | | 578 | | | 416 | | |
| สัดส่วน(proportions) | 0.14088 | | | 0.49957 | | | 0.35955 | | |
| ความน่าจะเป็นเฉลี่ย | 0.980 | | | 0.979 | | | 0.974 | | |



ภาพประกอบ 3 ผลการจำแนกกลุ่มโพลีไฟล์ (Latent Profile Analysis) ตามตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ



ภาพประกอบ 4 จำนวนสมาชิกในกลุ่มโพลีไฟล์ (Latent Profile Analysis) การรู้เท่าทันสื่อ



ภาพประกอบ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่มโปรไฟล์ ตามตัวบ่งชี้ การรู้เท่าทันสื่อ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ พบว่านักศึกษาที่มีการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากในทุกองค์ประกอบ ทั้งนี้เป็นเพราะในยุคสื่อสังคมออนไลน์ปัจจุบัน บทบาทของผู้ใช้สื่อ (User Generate Content : UGC) ได้เปลี่ยนแปลงไปจากผู้ส่งสารและผู้รับสารกลายเป็นทั้งผู้สร้างและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะกลุ่ม Gen Y คือกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี เป็นกลุ่มที่มีพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด (กฤษณพร ประสิทธิ์วิเศษ, 2560) สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์พานิช (2555) ที่ได้กล่าวว่าผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ เป็นความสามารถที่ผู้เรียนจะต้องพัฒนา และเตรียมตัวเพื่อให้เท่าทันกันกับความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง และคาดไม่ถึงอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ทางการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ เช่น การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การใช้เครือข่ายโซเชียลมีเดีย และการประชุมปรึกษาผ่านคอมพิวเตอร์ สอดคล้องกับอุดม คชินทร (2561) กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงมีทักษะการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลอย่างถูกต้องเหมาะสม (Digital Skill) สอดคล้องกับภาสกร เรืองรองและคณะ (2556) กล่าวว่า ในยุคศตวรรษที่ 21 การเรียนการสอนไม่จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน มีแนวโน้มเปลี่ยนเป็นการเรียนรู้ได้จากทุกสถานที่และทุกเวลา (Ubiquitous Learning) มากขึ้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนแบบนี้ต้องการความรวดเร็วในการสื่อสาร ความง่ายในการเข้าถึงข้อมูลและการตอบคำถาม ผู้เรียนเหล่านี้จัดว่าเป็นคนยุคซีเจเนอเรชัน (Generation Z) ชอบใช้อินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกกันว่าเป็นชาวเน็ต (netizen) ด้วยเหตุนี้อุปกรณ์ขนาดพกพาเพื่อเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ทุกที่ทุกเวลาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับ Jukes and Dosaj (2006) แสดงทัศนะเกี่ยวกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ว่า

นักเรียนที่ถูกเรียกว่าเป็นชาวพื้นเมืองดิจิทัล (digital learners) จะมีลักษณะชอบที่จะได้รับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายโดยเร็วเข้าถึงสารสนเทศที่เป็นมัลติมีเดีย มีปฏิสัมพันธ์ และเชื่อมโยงหลายมิติ ชอบเครือข่ายหรือมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นพร้อมๆ กัน ชอบเคลื่อนย้ายไปมาระหว่างสถานที่เรียนจริงกับสถานที่ใดๆ ที่สามารถพบปะกันได้ โดยใช้เครื่องมือดิจิทัลเป็นเครือข่าย เช่น chat rooms, blogs, wikis, podcasts, และ email รวมทั้งการเรียนรู้ออนไลน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ช่วงเวลาเดียวกัน (synchronous) หรือต่างช่วงเวลา (asynchronous) และชอบการมีเพื่อน การบริการ การตอบสนองต่อคำถาม สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณนิภา บุญระยอง และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษากิจกรรมบำบัด ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการสื่อสาร (communication) ได้ใช้ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์กลุ่มโพรไฟล์ (Latent Profile Analysis) การรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาพบว่า สามารถแบ่งจำนวนบัณฑิตออกเป็น 3 กลุ่ม และในภาพรวมทั้ง 5 องค์ประกอบ ต่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกตัวในกลุ่มโพรไฟล์ โดยสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้อง 95.20% สามารถอภิปรายได้ดังนี้

กลุ่มโพรไฟล์กลุ่มที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของแต่ละตัวมาเทียบกับความน่าจะเป็นเฉลี่ยของกลุ่ม เป็นกลุ่มที่มีน้ำหนักความสำคัญต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทุกตัวและค่าเฉลี่ยต่ำกว่าทุกกลุ่มโพรไฟล์ โดยมีองค์ประกอบการเข้าถึงสื่อจัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 1 นับเป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 ในระดับน้อย จำนวน 163 คน และจำนวนนักศึกษากลุ่มนี้มีจำนวนน้อยที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะนักศึกษาหรือผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมียุคที่จำเป็นในการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องพัฒนา และเตรียมตัวเพื่อให้เท่าทันกับกับเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรงอย่างมีประสิทธิภาพ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งการที่นักศึกษาที่มีความรู้พื้นฐานด้านคอมพิวเตอร์ ความรู้ด้านการใช้โปรแกรม การประเมินคุณค่าของโปรแกรมที่ใช้งาน รวมถึงการใช้คอมพิวเตอร์ได้อย่างเหมาะสมกับงาน สามารถเลือกใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ได้ตามความต้องการและความจำเป็น สามารถสืบค้นและทำความเข้าใจในระบบหรือเทคนิค จึงจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Edward; et al. 1961; และ Chung. 2017) สอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต้องมีคุณลักษณะสามารถปรับตัวและนำการพัฒนาประเทศในสภาวะการณปัจจุบันและในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544) อุดม คชินทร (2561) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ว่าควรมีทักษะในการสืบหาข้อมูล ทักษะการสื่อสาร และ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและการเรียนรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

กลุ่มโพรไฟล์กลุ่มที่ 2 จำนวน 578 คน ร้อยละ 49.95 เป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับปานกลาง แต่มีจำนวนนักศึกษามากที่สุด โดยมีองค์ประกอบการเข้าถึงสื่อ จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านสภาพทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและทางด้านเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก ผู้ใช้สื่อทุกคนสามารถเป็นเจ้าของสื่อและสร้างการแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การส่งต่อข้อมูลและการเปิดรับข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างอิสระ (กฤษณพร ประสิทธิ์วิเศษ, 2560) สอดคล้องกับ อุดม คชินทร (2561) ได้กล่าวถึงสิ่งที่บัณฑิตหรือผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาในศตวรรษที่ 21 พึงประกอบด้วย มีทักษะการสื่อสารผ่านสื่อดิจิทัลอย่างถูกต้องเหมาะสม (Digital Skill) สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2555) ที่ได้กล่าวถึง

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ว่าบัณฑิตควรมีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Alfredo (n.d.) กล่าวในประเด็นเกี่ยวกับการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียนศตวรรษที่ 21 ว่าการศึกษากำลังมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากโรงเรียนที่มีห้องเรียนหรือการสอนแบบดั้งเดิม เป็นแบบใหม่ที่มีพลวัตมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น และมีการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สอดคล้องกับ Prensky (2001 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556) กล่าวถึงนักเรียนในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ไม่เฉพาะในเรื่องภาษา เสื้อผ้า สิ่งประดับตกแต่ง หรือสไตล์การแสดงออก ที่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานเท่านั้น แต่ที่ไม่อาจวนกลับไปเป็นเหมือนเดิมได้อีกโดยสิ้นเชิง โดยกลายเป็นลักษณะเฉพาะตัว (singularity) ของพวกเขาไปแล้วอันเนื่องจากการเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล (digital technology) ในช่วงทศวรรษที่ 20 ก็คือ นักเรียนในปัจจุบัน ตั้งแต่ระดับอนุบาล ไปจนถึงมหาวิทยาลัย แสดงให้เห็นถึงการเป็นคนรุ่นใหม่ที่เกิดพร้อมกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ใช้เวลาส่วนใหญ่กับสภาพแวดล้อมที่เป็นคอมพิวเตอร์ วิดีโอเกมส์ เครื่องเล่นเพลงดิจิทัล กล้องถ่ายภาพโทรศัพท์ โทรศัพทมือถือ รวมทั้งตุ๊กตาและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในยุคดิจิทัล (digital age) นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน ใช้เวลากับการอ่านตำราต่ำกว่า 5,000 ชั่วโมง แต่ใช้เวลากว่า 10,000 ชั่วโมงกับการเล่นวิดีโอเกมส์ (ไม่รวมกับการดูโทรทัศน์ 20,000 ชั่วโมง) ดังนั้น การใช้เวลากับวิดีโอเกมส์ อีเมล อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ และการส่งข้อความ เป็นต้น จึงเป็นชีวิตส่วนใหญ่ของพวกเขาไป

กลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 3 จำนวน 416 คน ร้อยละ 35.96 เป็นกลุ่มที่มีการรู้เท่าทันสื่อในระดับมากที่สุด โดยมีองค์ประกอบการเข้าถึงสื่อ จัดเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่สุดของสมาชิกที่ถูกจัดเข้ากลุ่มที่ 3 เช่นเดียวกับกลุ่มโปรไฟล์กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทั้งนี้เป็นเพราะการเข้าถึงสื่อเป็นหัวใจในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาควรมีแบบแผนการประพฤติปฏิบัติตนเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตในการเปิดรับเนื้อหาของสื่อ ทั้งเพื่อต้องการความบันเทิงและผ่อนคลายความเครียด หรือเพื่อใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องที่สนใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานหรือเพื่อต้องการความทันสมัย ทันเหตุการณ์ สอดคล้องกับสมเกียรติ อ่อนวิมล (2556) กล่าวถึงมุมมองของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ว่า คนรุ่นใหม่เกิดมาท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้ว กำลังเกิดอยู่ และจะเกิดต่อไป คนรุ่นใหม่จึงสามารถรับรู้และเรียนรู้สังครอบตัวได้อย่างสะดวกรวดเร็ว นักเรียนจึงต้องมีทักษะด้านข้อมูลข่าวสารสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้การจัดการประเมินข้อมูลข่าวสารจากระบบเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital) สอดคล้องกับ Gorman (2012) กล่าวถึง การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นลักษณะชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning communities) ที่พัฒนาต่อเนื่องมาจากศตวรรษที่ 20 แต่มีลักษณะแตกต่างกัน โดยชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับศตวรรษที่ 21 นั้นมีส่วนที่เป็น “ดิจิทัล” หรือ “เทคโนโลยีดิจิทัล” เพิ่มเติมเข้าไป อันเนื่องจากการเกิดขึ้นของอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ (new learning environment) ที่ครูและนักเรียนได้ขยายเครือข่ายเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีพลังขยายกว้างออกจากห้องเรียนและโรงเรียน สู่มือง รัฐ ประเทศ และโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ ไบไม้ และคณะ (2562) ได้ทำการศึกษาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้ โดยมี ผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิตโดยรวมอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณนิภา บุญระยองและคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษากิจกรรมบำบัดผลการศึกษา พบว่าทักษะแห่งการเรียนรู้ที่นักศึกษาได้ใช้ในระดับมากที่สุด คือ ทักษะด้าน

การทำงานร่วมกัน (collaboration) ส่วนทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creativity) ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (critical thinking) ทักษะการสื่อสาร (communication) ตลอดจนทักษะการจัดการสารสนเทศสื่อและ ICT

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำหรับอาจารย์ / ผู้บริหารการศึกษา

1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลมาจากนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ซึ่งนักวิจัยสามารถนำตัวบ่งชี้ที่ได้ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจะได้ทราบถึงการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้

1.2 อาจารย์ผู้สอนสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการปรับกระบวนการเรียนการสอน หรือออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษามีทักษะด้านการรู้เท่าทันสื่อได้

1.3 อาจารย์ผู้สอนสามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อที่จะทำให้เกิดความตระหนักถึงบทบาทของการรู้เท่าทันสื่อเพื่อวางแผนในการพัฒนานักศึกษา เพื่อให้บัณฑิตได้ปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

2. สำหรับนักศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเองให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด

3. สำหรับนักการศึกษาหรือนักวิจัย การวิเคราะห์โครงสร้างแฝงโดยการวิเคราะห์โพรไฟล์แฝงครั้งนี้ทุกองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถจำแนกกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มที่มีความสามารถด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ออกเป็น 3 กลุ่มได้อย่างชัดเจน ดังนั้นนักวิจัยหรือนักการศึกษาสามารถนำกระบวนการวิเคราะห์โพรไฟล์ไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์คุณลักษณะแฝงในกรณีที่ยังไม่มีการจำแนกกลุ่มที่ชัดเจนมาก่อนโดยลักษณะของตัวแปรสังเกตได้ต้องเป็นตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ในภาพรวมแต่ไม่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อพัฒนาตัวบ่งชี้แตกต่างกันหรือไม่ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏในศตวรรษที่ 21 กับสถาบันอุดมศึกษา ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กฤษณพร ประสิทธิ์วิเศษ. (2560). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรู้ทันสื่อ และการรู้ทันตนเองในสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.

จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2550). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยวัฒน์ ไบไม้, สุชีรา ขยาย และ ณัฐพล วันลับแล. (2562). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสารวิทยาลัยพาณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 14(1), 58-73.



- นิธิตา วิวัฒน์พานิชย์. (2558). การพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*, 9(3), 109-119.
- นิวส์ 108. (2558). *รู้เท่าทันสื่อในยุคดิจิทัล*. Retrieved from: <http://www.news108.com/รู้เท่าทันสื่อ-ดิจิทัล>
- พนม คลี่ฉายา. (2563). การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลและพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 38(1), 25-42.
- ภาสกร เรืองรอง และคณะ. (2556). *การพัฒนาบทเรียนบท Tablet pc*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พรทิษา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2555). *ประกาศมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเรื่องคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก*. สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- รักจิต มั่นพลศรี. (2547). *การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การเรียนการสอนแบบโครงงาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณนิภา บุญระยอง และคณะ. (2565). ทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษากิจกรรมบำบัด. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 28(2), 93-105.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). *กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีที่ศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. (2561). การศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 10(2), 207-220.
- เศรษฐพงศ์ มะลิสวรรณ. (2566). เครือข่ายสังคม (Social Network): กรณีศึกษา YouTube วิดีโอออนไลน์ สื่อเพื่อสร้างสรรค์หรือทำลายล้าง. Retrieved from: <https://www.thaiail.com/blog/burin/3505/>
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2556). คุณสมบัติผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21. *เดลินิวส์*, 18 ธันวาคม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อุดม คชินทร. (2561). *ทิศทางการพัฒนานศ. เพื่อสนับสนุนการเดินทางประเทศไทย*. Retrieved from: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=50496&Key=newsTeerakiat>
- Alfredo, D. (n.d.). *Teaching and learning in 21st-century classrooms*. Retrieved April 2, 2014, from http://www.ehow.com/way_5241398_teaching-learning-21st-century-classrooms.html
- Chung, W., et al. (2017). Preparing students for a new global age: Perspectives from a pioneer 'Future School' in Singapore. In S. Choo et al. (Eds.), *Educating for the 21st century: Perspectives, policies and practices from around the world* (pp. 389–401). Springer.
- Edward, W. S., et al. (1961). *The educator's encyclopedia*. New Jersey: Prentice Hall.
- Gorman, M. (2012). 21st century educational technology and learning. Retrieved February 26, 2013, from <http://21centuryedtech.wordpress.com/2012/10/06/part-1-professional-education-learning-communities-definition-process-common-core/>





- Juke, I., & Dosaj, A. (2006). *Understanding digital children (DKs): Teaching & learning in the new digital landscape*. Retrieved February 25, 2013, from <http://edorigami.wikispaces.com/file/view/Jukes+-+Understanding+Digital+Kids.pdf>
- Kim, H., & Yang, S. (2022). [Study referenced in Thai text; full publication details not provided.]
- Muthén, L. K., & Muthén, B. O. (2009). *Mplus user's guide: Statistical analysis with latent variables* (6th ed.). Los Angeles, CA: Muthén & Muthén.
- Prensky, M. (2001). *Digital natives, digital immigrants*. *On the Horizon*, 9(5), 1–6.
<https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Webel, H. (1996). Using latent class analysis to detect behavioral patterns in systems of observational variables. *Evaluation and Program Planning*, 19(1), 63–69.

